

ÔN TẬP CHƯƠNG 4

Câu hỏi ôn tập chương 4

1. Hãy vẽ đồ thị của các hàm số $y = 2x^2$, $y = -2x^2$. Dựa vào đồ thị để trả lời các câu hỏi sau:

a) Nếu $a > 0$ thì hàm số $y = ax^2$ đồng biến khi nào? Nghịch biến khi nào?

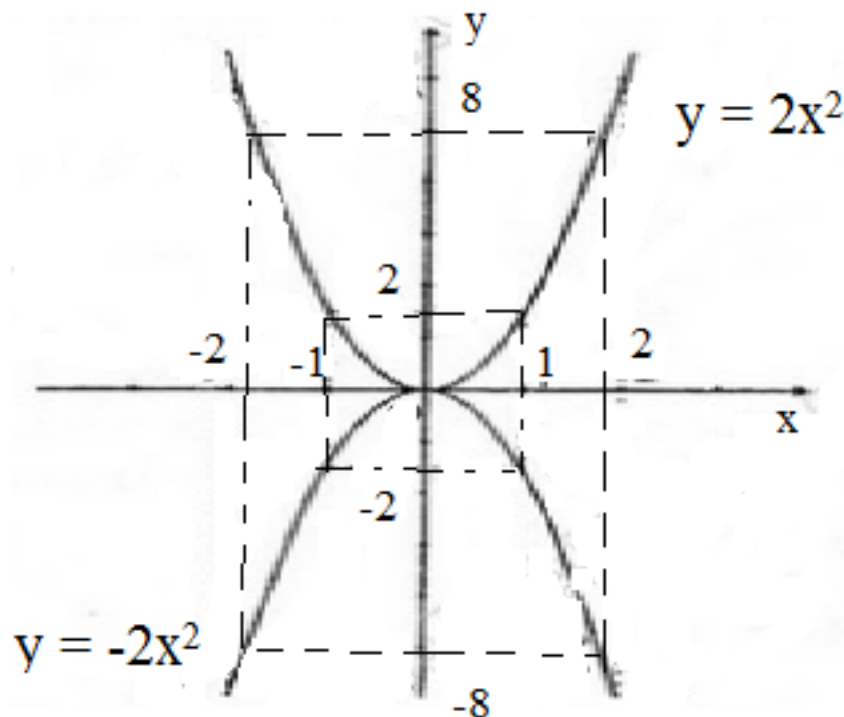
Với giá trị nào của x thì hàm số đạt giá trị nhỏ nhất? Có giá trị nào của x để hàm số đạt giá trị lớn nhất không?

Nếu $a < 0$ thì hàm số đồng biến khi nào? Nghịch biến khi nào? Với giá trị nào của x thì hàm số đạt giá trị lớn nhất? Có giá trị nào của x để hàm số đạt giá trị nhỏ nhất không?

b) Đồ thị của hàm số $y = ax^2$ có những đặc điểm gì (trường hợp $a > 0$, trường hợp $a < 0$)

Trả lời:

Vẽ hình:

a) Nếu $a > 0$ thì hàm số đồng biến khi $x > 0$, nghịch biến khi $x < 0$

Với $x = 0$ thì hàm số đạt giá trị nhỏ nhất bằng 0. Không có giá trị nào của hàm số để đạt giá trị lớn nhất.

Nếu $a < 0$ thì hàm số đồng biến khi $x < 0$, nghịch biến khi $x > 0$.

Hàm số đạt giá trị lớn nhất $y = 0$ khi $x = 0$. Không có giá trị nào của x để hàm số đạt giá trị nhỏ nhất.

b) Đồ thị hàm số $y = ax^2$ là đường cong (đặt tên là parabol) đi qua gốc tọa độ nhận trục tung Oy làm trục đối xứng.

Nếu $a > 0$ thì đồ thị nằm trên trục hoành, điểm O là điểm thấp nhất đồ thị (gọi là đỉnh parabol).

Nếu $a < 0$ thì đồ thị nằm bên dưới trục hoành, điểm O là điểm cao nhất của đồ thị.

2. Đối với phương trình bậc hai $ax^2 + bx + c = 0$ ($a \neq 0$), hãy viết công thức tính Δ, Δ' .

Khi nào thì phương trình vô nghiệm?

Khi nào phương trình có hai nghiệm phân biệt? Viết công thức nghiệm.

Khi nào phương trình có nghiệm kép? Viết công thức nghiệm.

Vì sao khi a và c trái dấu thì phương trình có hai nghiệm phân biệt?

Trả lời:

Công thức tính Δ, Δ' :

$$\Delta = b^2 - 4ac ,$$

$$\Delta' = b'^2 - ac \text{ trong đó } b = 2b' .$$

- Nếu $\Delta < 0$ (hoặc $\Delta' < 0$) thì phương trình **vô nghiệm**.

- Nếu $\Delta > 0$ (hoặc $\Delta' > 0$) thì **phương trình có hai nghiệm phân biệt**.

Công thức nghiệm:

$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a} , x_2 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a}$$

$$\text{hay } \left(x_1 = \frac{-b' + \sqrt{\Delta'}}{a} , x_2 = \frac{-b' - \sqrt{\Delta'}}{a} \right)$$

- Nếu $\Delta = 0$ (hoặc $\Delta' = 0$) phương trình **có nghiệm kép**.

Công thức nghiệm:

$$x_1 = x_2 = \frac{-b}{2a} \left(x_1 = x_2 = \frac{-b'}{a} \right)$$

- Nếu a và c trái dấu thì $ac < 0$

$\Rightarrow \Delta = b^2 - 4ac > 0$ ($\Delta' = b'^2 - ac > 0$) nên phương trình **có hai nghiệm phân biệt**.

3. Viết hệ thức Vi-et đối với các nghiệm của phương trình bậc hai

$$ax^2 + bx + c = 0 \quad (a \neq 0)$$

Nêu điều kiện để phương trình $ax^2 + bx + c = 0$ ($a \neq 0$) có một nghiệm bằng 1. Khi đó, viết công thức nghiệm thứ hai. Áp dụng: nhằm nghiệm của phương trình

$$1954x^2 + 21x - 1975 = 0$$

Nêu điều kiện để phương trình $ax^2 + bx + c = 0$ ($a \neq 0$) có một nghiệm bằng -1. Khi đó, viết công thức nghiệm thứ hai. Áp dụng: nhằm nghiệm của phương trình

$$2005x^2 + 104x - 1901 = 0$$

Trả lời:

+ Hệ thức Vi-et: $x_1 + x_2 = \frac{-b}{a}$
 $x_1 x_2 = \frac{c}{a}$

+ Phương trình $ax^2 + bx + c = 0$ ($a \neq 0$) thỏa mãn điều kiện $a + b + c = 0$ thì có một nghiệm $x_1 = 1$, nghiệm kia $x_2 = \frac{c}{a}$.

Phương trình $1954x^2 + 21x - 1975 = 0$ có $1954 + 21 + (-1975) = 0$ nên có các nghiệm

$$x_1 = 1, x_2 = -\frac{1975}{1954}$$

+ Phương trình $ax^2 + bx + c = 0$ ($a \neq 0$) thỏa mãn điều kiện $a - b + c = 0$ thì có một nghiệm $x_1 = -1$, nghiệm kia $x_2 = -\frac{c}{a}$.

Phương trình $2005x^2 + 104x - 1901 = 0$ có $2005 - 104 + (-1901) = 0$ nên có các nghiệm

$$x_1 = -1, x_2 = \frac{1901}{2005}$$

4. Nêu cách tìm hai số, biết tổng S và tích P của chúng.

Tìm hai số u và v trong mỗi trường hợp sau:

$$a) \begin{cases} u + v = 3 \\ uv = -8 \end{cases} ; \quad b) \begin{cases} u + v = -5 \\ uv = 10 \end{cases}$$

Trả lời:

Nếu hai số có tổng bằng S và tích bằng P thì hai số này là hai nghiệm của phương trình:

$$x^2 - Sx + P = 0$$

a) u, v là nghiệm của phương trình:

$$x^2 - 3x - 8 = 0$$

$$\Delta = (-3)^2 - 4 \cdot (-8) = 41$$

$$\Rightarrow x_1 = \frac{3 + \sqrt{41}}{2} \quad x_2 = \frac{3 - \sqrt{41}}{2}$$

$$\text{Vậy } u = \frac{3 + \sqrt{41}}{2}, v = \frac{3 - \sqrt{41}}{2}$$

$$\text{hoặc } v = \frac{3 + \sqrt{41}}{2}, u = \frac{3 - \sqrt{41}}{2}$$

b) Ta có: $S^2 - 4P = (-5)^2 - 4 \cdot 10 = -15 < 0$

nên không tồn tại

cặp số u, v nào thỏa mãn các điều kiện trên.

5. Nêu cách giải phương trình trùng phương $ax^4 + bx^2 + c = 0$ ($a \neq 0$)

Trả lời:

- Đặt ẩn phụ $t = x^2$ (1) (điều kiện $t \geq 0$).

Khi đó phương trình đã cho tương đương với một phương trình bậc 2 ẩn t là:

$$at^2 + bt + c = 0 \quad (2)$$

- Giải phương trình (2) để tìm t, so sánh với điều kiện.

- Thay giá trị t thỏa mãn vào (1) để tìm x.

Bài 54 (trang 63 SGK Toán 9 Tập 2):

$$y = \frac{1}{4}x^2 \quad \text{và} \quad y = -\frac{1}{4}x^2$$

Vẽ đồ thị của hai hàm số $y = \frac{1}{4}x^2$ và $y = -\frac{1}{4}x^2$ trên cùng một hệ trục tọa độ.

a) Đường thẳng đi qua B(0; 4) và song song với trục Ox có dạng: $y = 4$.

Xét phương trình hoành độ giao điểm:

$$\frac{1}{4}x^2 = 4 \Leftrightarrow x^2 = 16 \Leftrightarrow x = \pm 4$$

Vậy hoành độ của M là $x = -4$ và M' là $x = 4$

$$y = -\frac{1}{4}x^2$$

b) Tìm trên đồ thị của hàm số điểm N có cùng hoành độ với M, điểm N' có cùng hoành độ với M'. Đường thẳng NN' có song song với Ox không? Vì sao? Tìm tung độ điểm N và N' bằng hai cách:

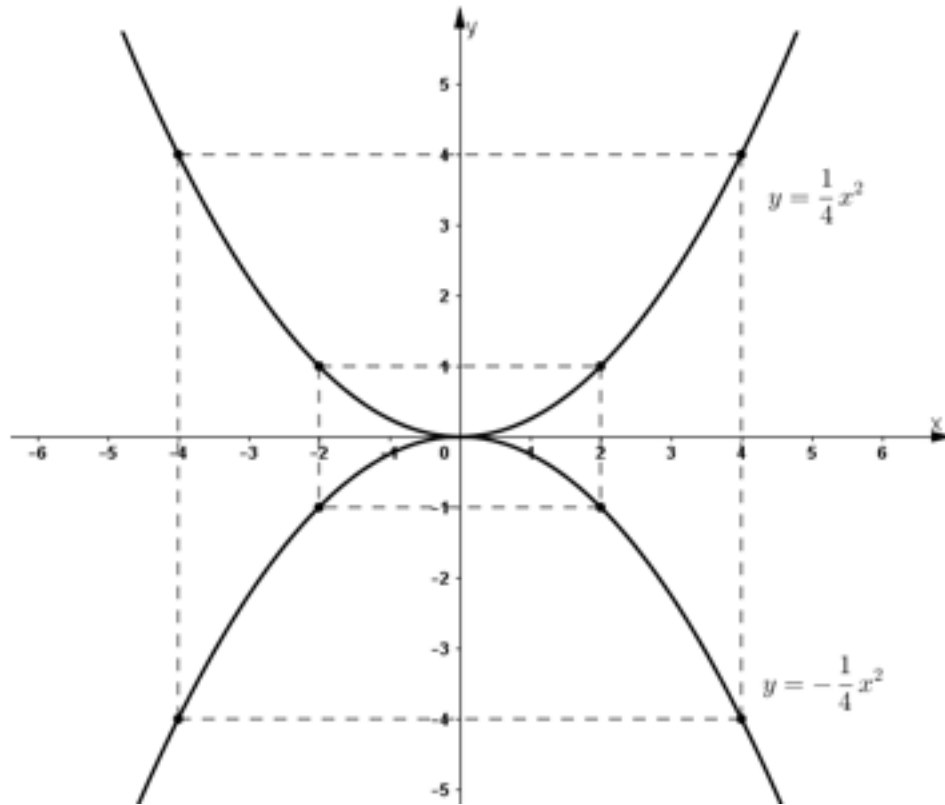
- Ước lượng trên hình vẽ;
- Tính toán theo công thức.

Lời giải

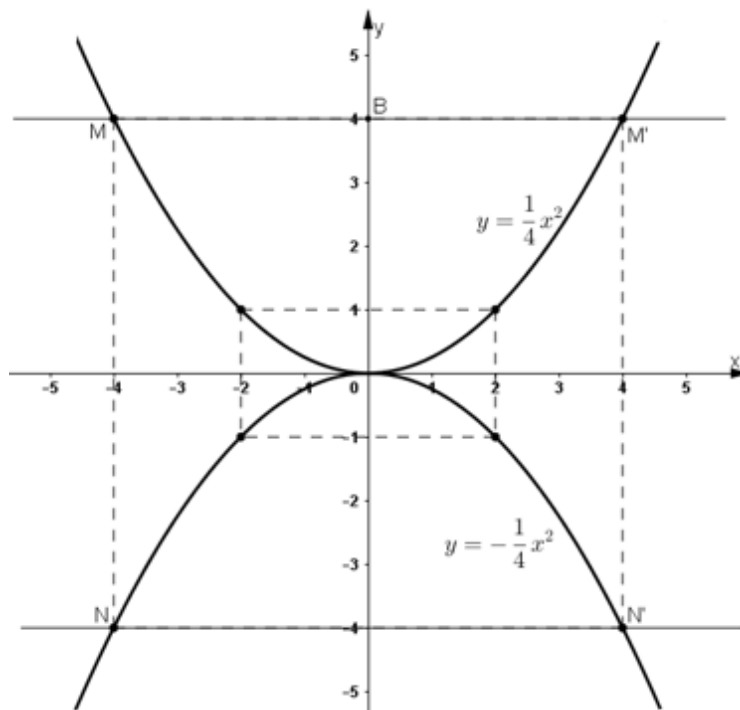
- Bảng giá trị:

x	-4	-2	0	2	4
$y = 1/4x^2$	4	1	0	1	4
$y = -1/4x^2$	-4	-1	0	-1	-4

- Vẽ đồ thị:

a) Đường thẳng qua $B(0; 4)$ song song với Ox cắt đồ thị tại hai điểm M, M' (xem hình).
 Từ đồ thị ta có hoành độ của M là $x = 4$, của M' là $x = -4$.

b) + Từ điểm M và M' kẻ đường thẳng song song với trục Oy cắt đồ thị $y = -1/4x^2$ tại N và N'.

+ MM'N'N là hình chữ nhật $\Rightarrow NN' \parallel MM' \parallel O_x$.

Vậy $NN' \parallel O_x$.

+ Tìm tung độ N và N'.

Từ hình vẽ ta nhận thấy : N(-4 ; -4) ; N'(4 ; -4).

Tính toán :

$$x_N = x_M = -4 \Rightarrow y_N = -\frac{1}{4} \cdot x_N^2 = -4;$$

$$x_{N'} = x_{M'} = 4 \Rightarrow y_{N'} = -\frac{1}{4} \cdot x_{N'}^2 = -4$$

Bài 55 (trang 63 SGK Toán 9 Tập 2):

Cho phương trình: $x^2 - x - 2 = 0$.

a) Giải phương trình.

b) Vẽ hai đồ thị $y = x^2$ và $y = x + 2$ trên cùng một hệ trục tọa độ.

c) Chứng tỏ rằng hai nghiệm tìm được trong câu a) là hoành độ giao điểm của hai đồ thị.

Lời giải

a) $x^2 - x - 2 = 0$

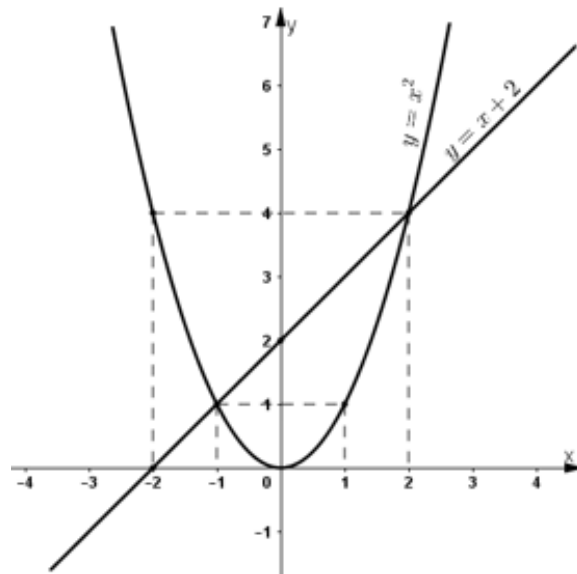
Có $a = 1$; $b = -1$; $c = -2 \Rightarrow a - b + c = 0$

\Rightarrow Phương trình có hai nghiệm $x = -1$ và $x = -c/a = 2$.

Vậy tập nghiệm của phương trình là $S = \{-1; 2\}$

b) + Đường thẳng $y = x + 2$ cắt trục O_x tại (-2; 0) và cắt O_y tại (0; 2).

+ Parabol $y = x^2$ đi qua các điểm (-2; 4); (-1; 1); (0; 0); (1; 1); (2; 4).

c) Hoành độ giao điểm của hai đồ thị là nghiệm của phương trình:

$$x^2 = x + 2 \Leftrightarrow x^2 - x - 2 = 0 (*)$$

Phương trình (*) chính là phương trình đã giải ở ý (a) Do đó hai nghiệm ở câu (a) chính là hoành độ giao điểm của hai đồ thị.

Bài 56 (trang 63 SGK Toán 9 Tập 2):

Giải các phương trình:

a) $3x^4 - 12x^2 + 9 = 0;$

b) $2x^4 + 3x^2 - 2 = 0;$

c) $x^4 + 5x^2 + 1 = 0.$

Lời giải

Cả ba phương trình trên đều là phương trình trùng phương.

a) $3x^4 - 12x^2 + 9 = 0$ (1)

Đặt $x^2 = t, t \geq 0.$

(1) trở thành: $3t^2 - 12t + 9 = 0$ (2)

Giải (2):

Có $a = 3$; $b = -12$; $c = 9$

$$\Rightarrow a + b + c = 0$$

\Rightarrow (2) có hai nghiệm $t_1 = 1$ và $t_2 = 3$.

Cả hai nghiệm đều thỏa mãn điều kiện.

$$+ t = 3 \Rightarrow x^2 = 3 \Rightarrow x = \pm\sqrt{3}.$$

$$+ t = 1 \Rightarrow x^2 = 1 \Rightarrow x = \pm 1.$$

Vậy phương trình có tập nghiệm $S = \{-\sqrt{3}; -1; 1; \sqrt{3}\}$

b) $2x^4 + 3x^2 - 2 = 0$ (1)

Đặt $x^2 = t$, $t \geq 0$.

(1) trở thành: $2t^2 + 3t - 2 = 0$ (2)

Giải (2) :

Có $a = 2$; $b = 3$; $c = -2$

$$\Rightarrow \Delta = 3^2 - 4.2.(-2) = 25 > 0$$

\Rightarrow (2) có hai nghiệm

$$t_1 = \frac{-3 - \sqrt{25}}{2.2} = -2; \quad t_2 = \frac{-3 + \sqrt{25}}{2.2} = \frac{1}{2}$$

$t_1 = -2 < 0$ nên loại.

$$+ t = \frac{1}{2} \Rightarrow x^2 = \frac{1}{2} \Rightarrow x = \pm\sqrt{\frac{1}{2}}$$

$$S = \left\{ -\frac{1}{\sqrt{2}}; \frac{1}{\sqrt{2}} \right\}$$

Vậy phương trình có tập nghiệm

c) $x^4 + 5x^2 + 1 = 0$ (1)

Đặt $x^2 = t, t > 0$.

(1) trở thành: $t^2 + 5t + 1 = 0$ (2)

Giải (2):

Có $a = 1; b = 5; c = 1$

$$\Rightarrow \Delta = 5^2 - 4.1.1 = 21 > 0$$

\Rightarrow Phương trình có hai nghiệm:

$$t_1 = \frac{-5 + \sqrt{21}}{2}; t_2 = \frac{-5 - \sqrt{21}}{2}$$

Cả hai nghiệm đều < 0 nên không thỏa mãn điều kiện.

Vậy phương trình (1) vô nghiệm.

Bài 57 (trang 63 SGK Toán 9 Tập 2):

Giải các phương trình:

a) $5x^2 - 3x + 1 = 2x + 11;$

b) $\frac{x^2}{5} - \frac{2x}{3} = \frac{x+5}{6};$

c) $\frac{x}{x-2} = \frac{10-2x}{x^2-2x};$

d) $\frac{x+0,5}{3x+1} = \frac{7x+2}{9x^2-1};$

e) $2\sqrt{3}x^2 + x + 1 = \sqrt{3}(x+1);$

f) $x^2 + 2\sqrt{2}x + 4 = 3(x + \sqrt{2}).$

Lời giải

a) $5x^2 - 3x + 1 = 2x + 11$

$$\Leftrightarrow 5x^2 - 3x + 1 - 2x - 11 = 0$$

$$\Leftrightarrow 5x^2 - 5x - 10 = 0$$

$$\text{Có } a = 5; b = -5; c = -10 \Rightarrow a - b + c = 0$$

\Rightarrow Phương trình có hai nghiệm: $x_1 = -1$ và $x_2 = -c/a = 2$.

Vậy phương trình có tập nghiệm $S = \{-1; 2\}$.

$$\text{b) } \frac{x^2}{5} - \frac{2x}{3} = \frac{x+5}{6}$$

$$\Leftrightarrow \frac{6x^2 - 20x}{30} = \frac{5(x+5)}{30}$$

$$\Leftrightarrow 6x^2 - 20x = 5(x+5)$$

$$\Leftrightarrow 6x^2 - 20x - 5x - 25 = 0$$

$$\Leftrightarrow 6x^2 - 25x - 25 = 0$$

$$\text{Có } a = 6; b = -25; c = -25$$

$$\Rightarrow \Delta = (-25)^2 - 4.6.(-25) = 1225 > 0$$

\Rightarrow Phương trình có hai nghiệm

$$x_1 = \frac{25 + \sqrt{1225}}{2.6} = 5 ;$$

$$x_2 = \frac{25 - \sqrt{1225}}{2.6} = -\frac{5}{6}$$

$$S = \left\{ -\frac{5}{6}; 5 \right\}$$

Vậy phương trình có tập nghiệm

$$c) \frac{x}{x-2} = \frac{10-2x}{x^2-2x}$$

(Điều kiện $x \neq 0; x \neq 2$)

$$\Leftrightarrow \frac{x}{x-2} = \frac{10-2x}{x(x-2)}$$

$$\Leftrightarrow x^2 = 10 - 2x$$

$$\Leftrightarrow x^2 + 2x - 10 = 0$$

$$\text{Có } a = 1; b = 2; c = -10 \Rightarrow \Delta' = 1^2 - 1 \cdot (-10) = 11 > 0$$

\Rightarrow Phương trình có hai nghiệm

$$x_1 = -1 - \sqrt{11}; x_2 = -1 + \sqrt{11}$$

Cả hai nghiệm đều thỏa mãn điều kiện xác định.

Vậy phương trình có tập nghiệm $S = \{-1 \pm \sqrt{11}\}$

$$d) \frac{x+0,5}{3x+1} = \frac{7x+2}{9x^2-1}$$

(Điều kiện xác định: $x \neq \pm \frac{1}{3}$).

$$\Leftrightarrow \frac{x+0,5}{3x+1} = \frac{7x+2}{(3x+1)(3x-1)}$$

$$\Leftrightarrow (x+0,5) \cdot (3x-1) = 7x+2$$

$$\Leftrightarrow 3x^2 + 1,5x - x - 0,5 = 7x + 2$$

$$\Leftrightarrow 3x^2 - 6,5x - 2,5 = 0.$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{5}{2} & (\text{t / m}) \\ x = \frac{-1}{3} & (\text{L}) \end{cases}$$

Vậy phương trình có tập nghiệm $S = \{5/2\}$

$$\text{e) } 2\sqrt{3}x^2 + x + 1 = \sqrt{3}(x + 1)$$

$$\Leftrightarrow 2\sqrt{3}x^2 + x + 1 - \sqrt{3}(x + 1) = 0$$

$$\Leftrightarrow 2\sqrt{3}x^2 + (1 - \sqrt{3})x + 1 - \sqrt{3} = 0$$

$$\text{Có } a = 2\sqrt{3}; b = 1 - \sqrt{3}; c = 1 - \sqrt{3}$$

$$\Rightarrow \Delta = (1 - \sqrt{3})^2 - 4 \cdot 2\sqrt{3} \cdot (1 - \sqrt{3})$$

$$= 1 - 2\sqrt{3} + 3 - 8\sqrt{3} + 24$$

$$= 28 - 10\sqrt{3}$$

$$= 25 - 2.5\sqrt{3} + 3$$

$$= (5 - \sqrt{3})^2 > 0$$

\Rightarrow Phương trình có hai nghiệm

$$x_1 = \frac{\sqrt{3} - 1 - (5 - \sqrt{3})}{2 \cdot 2\sqrt{3}} = \frac{1 - \sqrt{3}}{2};$$

$$x_2 = \frac{\sqrt{3} - 1 + (5 - \sqrt{3})}{2 \cdot 2\sqrt{3}} = \frac{1}{\sqrt{3}}$$

$$S = \left\{ \frac{1 - \sqrt{3}}{2}; \frac{1}{\sqrt{3}} \right\}$$

Vậy phương trình có tập nghiệm

$$f) x^2 + 2\sqrt{2}x + 4 = 3(x + \sqrt{2})$$

$$\Leftrightarrow x^2 + 2\sqrt{2}x + 4 - 3(x + \sqrt{2}) = 0$$

$$\Leftrightarrow x^2 + (2\sqrt{2} - 3)x + 4 - 3\sqrt{2} = 0$$

$$\text{Có } a = 1; b = 2\sqrt{2} - 3; c = 4 - 3\sqrt{2}$$

$$\Rightarrow \Delta = (2\sqrt{2} - 3)^2 - 4 \cdot (4 - 3\sqrt{2}) = 1 > 0$$

Phương trình có hai nghiệm:

$$x_1 = \frac{-2\sqrt{2} + 3 - 1}{2} = 1 - \sqrt{2};$$

$$x_2 = \frac{-2\sqrt{2} + 3 + 1}{2} = 2 - \sqrt{2}.$$

Vậy phương trình có tập nghiệm $S = \{2 - \sqrt{2}; 1 - \sqrt{2}\}$.

Bài 58 (trang 63 SGK Toán 9 Tập 2):

Giải các phương trình:

a) $1,2x^3 - x^2 - 0,2x = 0;$

b) $5x^3 - x^2 - 5x + 1 = 0.$

Lời giải

a) $1,2x^3 - x^2 - 0,2x = 0$

$$\Leftrightarrow 0,2x.(6x^2 - 5x - 1) = 0$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} x = 0 \\ 6x^2 - 5x - 1 = 0 \end{cases} \quad (1)$$

Giải (1): $6x^2 - 5x - 1 = 0$

có $a = 6$; $b = -5$; $c = -1$

$$\Rightarrow a + b + c = 0$$

$$\Rightarrow (1) \text{ có hai nghiệm } x_1 = 1 \text{ và } x_2 = c/a = -1/6.$$

$$S = \left\{ \frac{-1}{6}; 0; 1 \right\}$$

Vậy phương trình ban đầu có tập nghiệm

b) $5x^3 - x^2 - 5x + 1 = 0$

$$\Leftrightarrow x^2(5x - 1) - (5x - 1) = 0$$

$$\Leftrightarrow (x^2 - 1)(5x - 1) = 0$$

$$\Leftrightarrow (x - 1)(x + 1)(5x - 1) = 0$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} x - 1 = 0 \\ x + 1 = 0 \\ 5x - 1 = 0 \end{cases}$$

$$\Leftrightarrow \begin{cases} x = 1 \\ x = -1 \\ x = \frac{1}{5} \end{cases}$$

$$S = \left\{ -1; \frac{1}{5}; 1 \right\}$$

Vậy phương trình có tập nghiệm

Bài 59 (trang 63 SGK Toán 9 Tập 2):

Giải phương trình bằng cách đặt ẩn phụ:

a) $2(x^2 - 2x)^2 + 3(x^2 - 2x) + 1 = 0;$

b) $\left(x + \frac{1}{x}\right)^2 - 4\left(x + \frac{1}{x}\right) + 3 = 0.$

Lời giải

a) $2(x^2 - 2x)^2 + 3(x^2 - 2x) + 1 = 0$ (1)

Đặt $x^2 - 2x = t,$

(1) trở thành : $2t^2 + 3t + 1 = 0$ (2).

Giải (2) :

Có $a = 2 ; b = 3 ; c = 1$

$\Rightarrow a - b + c = 0$

\Rightarrow (2) có nghiệm $t_1 = -1; t_2 = -c/a = -1/2.$

+ Với $t = -1 \Rightarrow x^2 - 2x = -1 \Leftrightarrow x^2 - 2x + 1 = 0 \Leftrightarrow (x - 1)^2 = 0 \Leftrightarrow x = 1.$

$$+ \text{ Với } t = \frac{-1}{2} \Rightarrow x^2 - 2x = \frac{-1}{2}$$

$$\Leftrightarrow 2x^2 - 4x + 1 = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{2 + \sqrt{2}}{2} \\ x = \frac{2 - \sqrt{2}}{2} \end{cases}$$

Vậy (1) có tập nghiệm $S = \left\{ 1; \frac{2 \pm \sqrt{2}}{2} \right\}$

b) $\left(x + \frac{1}{x}\right)^2 - 4 \cdot \left(x + \frac{1}{x}\right) + 3 = 0$ (1)

Đặt $t = x + \frac{1}{x}$.

(1) trở thành: $t^2 - 4t + 3 = 0$ (2)

Giải (2):

Có $a = 1$; $b = -4$; $c = 3$

$\Rightarrow a + b + c = 0$

\Rightarrow (2) có nghiệm $t_1 = 1$; $t_2 = c/a = 3$.

$+ t = 1 \Rightarrow x + 1/x = 1 \Leftrightarrow x^2 + 1 = x \Leftrightarrow x^2 - x + 1 = 0$

Có $a = 1$; $b = -1$; $c = 1 \Rightarrow \Delta = (-1)^2 - 4 \cdot 1 \cdot 1 = -3 < 0$

Phương trình vô nghiệm.

$$+ t = 3 \Rightarrow x + \frac{1}{x} = 3 \Leftrightarrow x^2 + 1 = 3x$$

$$\Leftrightarrow x^2 - 3x + 1 = 0 \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{3 + \sqrt{5}}{2} \\ x = \frac{3 - \sqrt{5}}{2} \end{cases}$$

Vậy tập nghiệm của (1) là $S = \left\{ \frac{3 \pm \sqrt{5}}{2} \right\}$

Bài 60 (trang 64 SGK Toán 9 Tập 2):

Với mỗi phương trình sau, đã biết một nghiệm (ghi kèm theo), hãy tìm nghiệm kia:

a) $12x^2 - 8x + 1 = 0$; $x_1 = \frac{1}{2}$;

b) $2x^2 - 7x - 39 = 0$; $x_1 = -3$;

c) $x^2 + x - 2 + \sqrt{2} = 0$; $x_1 = -\sqrt{2}$;

d) $x^2 - 2mx + m - 1 = 0$; $x_1 = 2$.

Lời giải

Theo định lý Vi-et ta có: phương trình $ax^2 + bx + c = 0$ có hai nghiệm x_1 ; x_2 thì:

$$\begin{cases} x_1 + x_2 = \frac{-b}{a} \\ x_1 \cdot x_2 = \frac{c}{a} \end{cases}$$

Ta sử dụng một trong hai biểu thức trên để tìm nghiệm còn lại.

Ở bài giải dưới đây ta sẽ sử dụng điều kiện: $x_1 x_2 = c/a$

(Các bạn có thể làm cách 2 sử dụng điều kiện $x_1 + x_2 = -b/a$).

$$\text{Ta có: } x_1 \cdot x_2 = \frac{c}{a}$$

$$\text{a) } 12x^2 - 8x + 1 = 0, \quad x_1 = \frac{1}{2}$$

$$\begin{aligned} \text{Ta có: } x_1 \cdot x_2 &= \frac{1}{12} \Leftrightarrow \frac{1}{2} x_2 = \frac{1}{12} \\ &\Leftrightarrow x_2 = \frac{1}{6} \end{aligned}$$

$$\text{b) } 2x^2 - 7x - 39 = 0, \quad x_1 = -3$$

$$\begin{aligned} \text{Ta có: } x_1 \cdot x_2 &= \frac{-39}{2} \Leftrightarrow -3x_2 = \frac{-39}{2} \\ &\Leftrightarrow x_2 = \frac{13}{2} \end{aligned}$$

$$\text{c) } x^2 + x - 2 + \sqrt{2} = 0, \quad x_1 = -\sqrt{2}$$

$$\begin{aligned} \text{Ta có: } x_1 \cdot x_2 &= \sqrt{2} - 2 \\ \Leftrightarrow -\sqrt{2} \cdot x_2 &= \sqrt{2} - 2 \\ \Leftrightarrow x_2 &= \frac{\sqrt{2} - 2}{-\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}(1 - \sqrt{2})}{-\sqrt{2}} = \sqrt{2} - 1 \end{aligned}$$

$$\text{d) } x^2 - 2mx + m - 1 = 0 \quad (1)$$

Vì $x_1 = 2$ là một nghiệm của pt (1) nên:

$$2^2 - 2m \cdot 2 + m - 1 = 0$$

$$\Leftrightarrow 4 - 4m + m - 1 = 0$$

$$\Leftrightarrow 3 - 3m = 0$$

$$\Leftrightarrow m = 1$$

Khi $m = 1$ ta có: $x_1 \cdot x_2 = m - 1$ (hệ thức Vi-ét)

$$\Leftrightarrow 2 \cdot x_2 = 0 \text{ (vì } x_1 = 2 \text{ và } m = 1)$$

$$\Leftrightarrow x_2 = 0.$$